גליון 252
פרשת דברים
מנחם אב תשפ"א
שבת חזון

עלים לעלים

ישועת ה', כהרף עין!

הרב צבי נקר שליט"א

בית הכנסת במנצ'סטר, אנגליה, שעת ערב מוקדמת. יהודי תלמיד חכם ירושלמי שנקלע למקום לתפילת מנחה שגרתית, התפלא מאוד לנוכח ה"קדיש יתום" שאחריה. הקשיש היושב במזרח נתן קולו בקדיש רועם ונלהב, כשעיניו עצומות בחוזקה, הוא מתנועע בשארית כוחותיו, וכל משא שנותיו שואג עמו "יתגדל ויתקדש" בהתלהבות עצומה.

האורח הביט בפלא בעיניים משתאות, אך התבייש לשאול, הן הוא זר כאן. כשנשנה המחזה בסוף תפילת ערבית, לא הצליח לכבוש את סקרנותו והחליט לפנות אל הקשיש ולשואלו לפשר הענין. הוא קרב אל הקשיש ושאל לשמו, ערך עמו היכרות ראשונה, ואחר כך פרש את תמיהתו ופליאתו וביקש הסברים מניחי דעת על הקדיש הנלהב והכל כך לא שגרתי.

"שב, טייערער איד" {יהודי יקר}, השיב לו הקשיש בנועם, "אספר לך את סיפורי האישי, וכבר תבין", אמר. היו אלה הימים הנוראים ביותר עלי חלד, כשיבשת אירופה בערה ונחילי דם יהודי זרמו בחוצותיה. הצורר הנאצי ימח שמו פעל במהירות ובדייקנות לחתור אל "הפתרון הסופי", מתוך מגמה להכחיד כל שם ושארית לעם היהודי.

אותו יהודי הגיע למחנות העבודה, לשלב המקדים שלפני מחנות ההשמדה. קשה לתאר את המראות, הדעת לא סובלת והקולמוס לא יוכל לבטא את המחזות הקשים. יהודים בעלי שיעור קומה עבדו בפרך, נתונים למרמס הקלגסים וסופגים מכות בזו אחר זו. האבדות בנפש היו דבר שבשגרה, איש לא ידע האם ישוב בערב לדרגשו או שהיום הוא יומו האחרון.

אלה היו ימים בהם חשו יהודים כי זהו סוף העולם, כך ממש ולא במליצה. הרעב הצובט, המחלות הרבות, התנאים הנוראיים, עבודות הפרך והמשלוחים להשמדה, לא הותירו אפילו שביב אופטימיות, זיק של תקווה. "סירבתי להישבר", סיפר הקשיש בעיניים דומעות, "למרות כל המראות, התחושות, המחזות והאסונות הכבדים, המשכתי להאמין", הוסיף בקול מרוסק.

זה לא היה קל, להתחזק באמונה בתוככי התופת, אך הוא הבין כמה חשוב דווקא כאן להתחזק באמונה, וכמה קריטי לחדד את ההבנה כי יש לו אבא שבשמים שנמצא איתו כאן. רק העובדה שברור כי גם בתוככי החשכה הוא יכול להישען ולהתרפק על הידיעה כי אביו שבשמים מקיים בו "עמו אנוכי בצרה", נתנה לו כוחות, העניקה לו יכולת להתמודד.

כדי שלא לשכוח את המסר הזה, סיגל לעצמו את ארבעת המילים: "ישועת ה' כהרף עין", עליהן היה חוזר ללא הרף, לאחר כל אנחה, לנוכח כל גופה, עם כל קרקור רעב, היה עונה לעצמו ולחבריו באותן ארבע מילים נצחיות: "ישועת ה' כהרף עין".

הדבר כבר הפך לסימן ההיכר שלו, עד שכבר הפסיקו לכנותו בשמו והיו קוראים לו: "ישועת השם", אך הוא לא נפגע מכך, ההיפך, היה גאה בכך.

והנה, ביום מן הימים הבינו היהודים כי היום בא גורלם למסור נפשם על קידוש השם. הם הובלו בשורה מסודרת, כשבחזית ומאחור מפקחים עליהם שומרים נאצים חמושים, לבל יחמוק אי מי מהשיירה, לבל יימלט יהודי בחזרה לארץ החיים.

הנה הם כבר עומדים בשערי המשרפות ונכנסים בזה אחרי זה. "נו, מה אתה אומר עכשיו?" שאלו אחיו היהודים את מר 'ישועת השם'.

"מה זאת אומרת?" שאל לעברם בפליאה, "גם עכשיו, בשערי המשרפות, אני קובע ואומר וזועק וקורא: 'ישועת השם כהרף עין'. אפילו חרב חדה מונחת על צווארי ועד טיפת דמי האחרונה אזעק: 'ישועת השם כהרף עין'".

הנה הם כבר נכנסים לתאים המעשנים, ובעוד רגע תיסגר הדלת החשמלית. כל היהודים נדחקים הכי קרוב לדלת, למרות שברור כי לא ניתן להימלט, והדלת תינעל במנעול חשמלי עוצמתי ואז יפעילו הנאצים את הגז הנוראי, ובתוך דקות אחדות יהפכו אותם לקדושים שעלו השמימה על קידוש השם.

ואז, רגע לפני סגירת הדלת, נפל לשומר הנאצי שבפתח פתק מהכיס. פתק, סתם פתק שנהדף עם הרוח כמה מטרים לאחור. "יהודון מלוכלך", הלם השומר בקת הרובה על מר 'ישועת השם', "לך תרים לי את הפתק ותחזור מיד". בצעדים מדודים יוצא היהודי מתא הגז לעבר הפתק הסורר, כשהשומר מזרזו לרוץ אחר הפתק המתגלגל עם הרוח. הוא גוחן לעבר הפתק, תופסו וממהר להשיבו אל החייל

נא לעורר רחמי שמים מרובים לרפואת
הרב אלעזר בן שפרה אסתר שליט"א

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלון לשבת
200 ₪ בלבד
בנק דיסקונט סניף 56
חשבון 215973
ע"ש: SHCH office
אסמכתא למייל:
Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, אשדוד, בני ברק, פתח תקווה, רחובות, מודיעין עילית ואחיסמך

לעולם אל תאמין לאנשים שמדברים רעות על אחרים וטובות עליך.

הנאצי, אלא שבדיוק אז לחצו כבר על המתג החשמלי הנועל את הדלת והיא נסגרה. מר 'ישועת השם' עומד מחוץ לדלת הנטרקת ומשיב את הפתק לנאצי השומר. הלה מנסה להודפו פנימה, אך הדלת חשמלית והיא נסגרת בעוצמה. היהודי נותר בחוץ, ואז הדלת נסגרה לגמרי. הם בפנים, מסרו נפשם על קדושת ה', ה' יקום דמם, והוא בחוץ- חייו נתונים לו לשלל.

הקשיש סיים את סיפורו האישי, ניגב את הדמעות שכבר לחלחו את קצוות זקנו, נאנח ואמר: "נו, עכשיו הבנת למה אני אומר קדיש כה נלהב על מי שהייתי אמור להיות ביניהם ולעלות עימם השמימה? אוי, ריבונו של עולם", הוסיף באנחה, "נקום נקמת דם עבדיך השפוך". "אוי, ישועת השם כהרף עין", שב הקשיש על ארבע המילים שהיו לו למשען ומחסה בימים הקשים, "הרי ראיתי זאת בעיניים,

והיום בראותי אנשים מודאגים, לחוצים, צרות עוברות עליהם, קשיים ומשברים, אני משיב לעברם באותה מטבע לשון ואומר: "הריני עד כי ישועת השם כהרף עין. התחזקו באמונה, דעו כי יש מנהיג לבירה, יש בורא עולם שקובע ומכוון את סאת הצרות של כל אחד ואחד, ואם תתחזקו באמונה בוודאי תיוושעו", סיים הקשיש בחיוך רפה.

הנהגת הבריאה | ראיה נכונה

הגאון רבי אריה לייב צינץ זצוק"ל

לעיתים רואים את הנהגת הבורא בעולמו, כשצדיק ורע לו רשע וטוב לו, והנה יכולה לעלות על ליבו של אדם פליאה, האיך יתכן שהצדיקים סובלים ומתייסרים ולעיתים חיים בעוני, ואילו הרשעים זוכים לחיי תענוגות. ואשר על כן אמר דוד, "מאד עמקו ממחשבותיך" - בסוד כל פעולה בסדר הבריאה קיימת מחשבה עמוקה. וכמבואר בגמרא שלעיתים מרעים לצדיק מאד בעולם הזה, כדי לנקותו ממעט החטאים שעשה, וכך להיטיב לו בשלמות לעולם הבא. וכמו כן מטיבים מאד עם הרשע בעולם הזה, כדי לשלם לו עבור מעשים טובים שעשה, ולהענישו על חטאיו בעולם הבא.

וכך ממשיך המזמור: "איש בער לא ידע", עלול הבער לקנא ברשעים כאשר רואה את דרכם שצלחה, אך האמת היא שאף שמתקיים בהם "בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און", והם מצליחים ופורחים, הרי שהכוונה בזה היא להשמידם עדי עד, שיהיה להם עונש נצחי, על חטאם בבורא העולם.

וכי תאמר, כיצד יתכן לעשות עמם דין הנראה כביכול מקולקל, עבור המצוות שעשו – זוכים לשכר גשמי בעולם הזה, ועל העבירות יקבלו עונש נצחי. הרי התשובה היא "ואתה מרום לעולם ה'" – כיון שה' הוא נצחי, גם החוטאים נגדו נענשים בעונש נצחי עדי עד. שכיון שמרדו בה' הנצחי, ראויים להיענש בעונש נצחי, וכיון שהאמינו רק בעולם הזה הזמני – מקבלים את שכרם בעולם הזה.

לעומתם אצל הצדיקים מתקיים "ותרום כראם קרני", והביאור על פי מאמר חז"ל, אמרה תורה לפני הקב"ה, ריבונו של עולם כתבת בתורה "בשמאלה עושר וכבוד", מפני מה בני תורה עניים. והקב"ה השיבה, להנחיל אוהבי יש. ופירש האלשיך, שטענת התורה היא, מדוע על בני התורה להיות עניים כדי לזכות לשכר בעולם הבא, הלא אלו דברים שאוכל אדם פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. ולכל הפחות ייהנו מהפירות בעולם הזה. ותשובה ה' הייתה שהוא מצרף את הפירות אל הקרן, כדי להגדיל את שכרם בעולם הבא. וכך מתפרש ותרם כראם קרני, כלומר שה' מרומם ומגדיל את קרן השכר של הצדיק. וגם כאשר בלותי – כשהצדיק כבר נמצא בקבר, עדיין זוכה שבשמן רענן – נמשך לו שפע של תענוג גם בהיותו בקבר בהתענגו על שכרו הנצחי.

וכך גם מתפרש ההמשך צדיק כתמר יפרח, כלומר במה גדלה הקרן שעליה נאמר "ותרם כראם קרני" – בכך ש"כתמר יפרח" – שעושה פירות להגדיל את השכר לעולם הבא.

"שתולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו", את המעשים הטובים שהצדיק עושה בחצרות – בעולם הזה הנמשל לחצר ופרוזדור של הטרקלין שהוא העולם הבא, 'שותל' ה' כדי שיפריחו ויוסיפו לעשות פירות לעולם הבא.

"צורי ולא עולתה בו" וכיון שה' ברא את האדם לתכלית אמיתית ונצחית, אין בזה עוול אם משלם לרשעים את שכרם הטוב בעולם הזה ואת עונשם בעולם הבא הנצחי, כי מצד הדין אכן מגיע לאדם שכר גשמי, אלא שה' גומל חסד עם הצדיקים בכך ששומר את שכרם לעולם הבא וממיר להם אותו בשכר רוחני ונצחי. אבל הרשעים שמרדו בה' הנצחי, אין זה עוול שהוא נוהג עמם כמידתם, ומעניק להם את שכרם בעולם אליו הם מצפים – העולם הזה, ואת עונשם בעולם בו מרדו – העולם הבא.

"להגיד כי ישר ה' צורי ולא עוולתה בו" כידוע הרי אחד מחסדיו של ה' יתברך שאינו נוהג מידה שווה בשכר ובעונש. שכן את השכר על המצוות נותן הוא באופן נצחי וכפי שקיים הוא יתברך שהוא נצחי. ואילו את העונש על העבירות נותן הוא לפי זמן, ואינו עונש עליהם לנצח כפי שראוי היה ממידת הדין שהרי העבירה נעשתה נגד רצונו והוא הלא נצחי.

וכך מתפרש הפסוק "להגיד כי ישר ה'" – שהוא יתברך אף שנותן שכר באופן נצחי, "אך ולא עוולתה בו" – את העונש על העבירה אינו נותן כאילו נעשתה כנגדו שהרי אז היה זה ללא קצבה ואילו עונש על חטא הוא דבר שיש לו קצבה.

השבת, יסוד האמונה

הגאון רבי אליעזר עוזר זצוק"ל

השבת, יסוד האמונה בבורא העולמים, השומר שבת כהלכתה מעיד על אמונת אומן כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו' וינח ביום השביעי, ודבר גדול מצאנו, שמצא הקב"ה ללמדנו אופיה של השבת ואורחותיה, גדרי איסוריה וסייגי' – דווקא ממלאכת הקמת המשכן, וכי מה ענין שביתת המלאכה בשבת שהיא מענין שביתת הקב"ה ממלאכת הבריאה למלאכת הקמת המשכן, והלוא דבר הוא, אכן, בזאת טמונה ההכרה בעצם יסוד

הבריאה מלא כל הארץ כבודו, ס"ל, ס"ל, ס"ל

הבריאה, תכנה, מהותה ותכליתה. כתוב במדרש תנחומא ה' אהבתי מעון ביתך מקום משכן כבודך, בשביל ששקול (המשכן) כנגד בריאת העולם, כיצד בראשון כתיב בראשית ברא א' את השמים ואת הארץ וכתיב נוטה שמים כיריעה, ובמשכן מה כתיב ועשית יריעות עזים, בשני מה כתיב יהי רקיע ואומר בהן הבדלה וכו' ובמשכן כתיב והבדילה הפרוכת לכם וכו'.

ובמדרש רבה בג' דברים הללו נברא העולם שנא' ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וגו' בדעתו תהומות נבראו, ובג' דברים הללו נעשה המשכן שנא' ואמלא אותו רוח א' בחכמה ובתבונה ובדעת, ע"כ. הרי שתכונת וצורת בריאת העולם ובנין המשכן – שווין.

ובפסיקתא (פרק ו') אשר ברא א' לעשות, עשה אין כתיב אלא לעשות, עדיין לא שלמה המלאכה, והיכן נשלמה, כשבנה שלמה את בית הבחירה ולכן נקרא שמו שלמה שעל ידו נשלמה המלאכה, ע"כ.

ובבראשית רבה (פרק י') מהו ויכל אלוקים ביום השביעי, אתמהה - וכי מה הוסיף והשלים בשבת – גניבא אמר, משל למלך שעשה לו חופה וציירה וכיירה ומה היתה חסרה – כלה שתיכנס לתוכה, כך מה היה העולם חסר – שבת, ע"כ.

הרי שמלאכת שמים וארץ ומלאכת הקמת המשכן חופפין הם, במתכונת אחת נבראו, ושניהם לאותה התכלית הוכנו, כדי להכיל בתוכם את השראת השכינה, ובלעדיה – חסרים הם, ומכל אשר שבת הבורא ית' בהכינו תבל במאמרו – נצטוו ישראל לשבות בהכינם מעון לשכינה, ומכאן תכנה, צביונה וגדרה של שבת מלכתא, שהיתה למלא החסר ולהשלים חופת מלכו של עולם.

אתה רוצה מחסה? תתקרב אל בורא עולם.

הגאון רבי אריה שכטר זצוק"ל

הניסיון שלנו, בדור האחרון שלפני הגאולה, הוא ניסיון האמונה בבורא עולם. "בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה'".

אמרו חז"ל: "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב". רבי רפאל הכהן מהמבורג אומר, שאין הכונה על כל הדור, אלא על היחידים: החייבים יהיו 'כולו חייב', והזכאים יהיו 'כולו זכאי'. אם כן מי מעכב את הגאולה? אלה שהם יותר זכאי מחייב. ה' מחכה להם, שיהיו 'כולו זכאי'.

בדור הגאולה יהיה ברור עצום, ברור בתוך ברור, כמו שהיה בזמן יציאת מצרים. יחד עם זאת, אנו עתידים לראות ניסים גדולים ועצומים, יותר מניסי יציאת מצרים. כמו שאמרו במיכלתא על הפסוק "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – "אראנו מה שלא הראיתי אל אבות, שהרי ניסים וגבורות שאני עתיד לעשות עם הבנים יותר הם ממה שעשיתי לאבות".

השאלה היא, מי יזכה לכך. כאשר מושמעת אזעקה, יש פחד ובהלה, כולם רמים אנה ואנה, מחפשים מחסה. למי נצמדים הילדים? להורים! שם, ליד האב והאם, הם מרגישים בטוח.

העולם כמרקחה, הקב"ה שולח לנו אותות וסימנים. אנו צריכים להיצמד לאבא שלנו, לאבינו שבשמים. רק כך נוכל להרגיש ביטחון, ורק כך באמת יהיה לנו ביטחון. "ואתה הדבקים בה' אלוקיכם", אז – "חיים כולכם היום".

אתה רוצה מחסה? תתקרב אל בורא עולם, והדרך להתקרב אליו היא באמצעות האמונה והביטחון – "בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלוקים מחסה לנו סלה".

הקב"ה מביא על דורנו אותות ומופתים, הוא רוצה לעורר אותנו לשוב אליו. מכל עבר הוא משגר אזהרות והתראות. זו נקודת המבחן הגדולה שלנו – האם נדע לזהות את האותות והסימנים הללו, האם נדע ליחס אותם למי שהביאם, האם נדע לפרש אותם נכון, והאם נשכיל להתעורר ולהפיק מהם את הלקח הרצוי.

אפשר להיות מאמין, אך יחד עם זאת להיות מקטני אמונה. עלינו להשתלם בעבודת האמונה, להיות בעלי אמונה שלמה!

אנו מתפללים מדי יום בתפילת העמידה: "ראה נא בענינו וריבה ריבנו... למען שמך". השאלה היא – איך אנו אומרים זאת, ולמי אנו פונים בתפילתנו. התפילה צריכה לצאת ממעמקי הלב, בתחנונים, ואם לא מתפללים בתחנונים ולא שופכים את הלב בתפילה, סימן שאנו מקטני אמונה, ואיננו מכונים לכתובת הנכונה.

מי שמאמין באמונה שלמה – יודע שהוא עומד לפני ה', ממילא נעשית תפילתו מכל הלב, הוא מוסר את כל כולו לה'.

הברור בדור שלפני הגאולה נועד לבחון אם אנו מאמינים בה' בשלמות, אם תולים בו ורק בו את כל מבטחינו, בלי שום מחשבת פסול של "כוחי ועוצם ידי", בלי פרשנויות והסברים כפרניים שמסבירים ומנתחים את המהלכים המדיניים המתרחשים בעולם, כאילו הדברים נתונים ביד בשר ודם.

הכפירה שולטת בעולם. הכל מסביב מלא רוח של כפירה. אנשים משועבדים לאלוהי הכסף והזהב. כך אי אפשר לזכות לגאולה, כך אי אפשר לצפות לבניין בית המקדש!

אם ברצוננו להישמר מפני מבול הכפירה וההפקרות הממלאים את העולם, עלינו לתפוס מחסה בתוך כתלי בית המדרש החוצצים ומגינים מפני רוחות הפרצים המשתוללות בחוץ. עלינו להחזיק בתורה הקדושה, ואז נזכה במהרה לגאולת עולם.

תן לי סכין לפני שיהיה מאוחר...

הרה"ק רבי ישראל מבלאז'וב זצוק"ל

בכל בוקר, עם עלות השחר, הגרמנים נהגו להובילנו אל מחוץ למחנה ליום של עבודה קשה שהסתיים רק עם רדת החשכה. כל זוג עובדים קיבל מסור ענקי והיה צריך לנסר את מכסת בולי העץ שלו. בגלל התנאים האיומים ששררו במחנה ומנות הרעב שהיינו אמורים להתקיים מהן, רובנו בקושי יכולנו לעמוד על רגלינו. אך המשכנו לנסר, ביודענו שחיינו היו תלויים בכך. כל מי שהתמוטט במהלך עבודתו או שלא הצליח לנסר את המכסה היומית שלו, היה נהרג במקום.

יום אחד, בעודי דוחף ומושך את המסור הכבד יחד עם שותפי, ניגשה אליי אישה צעירה מקבוצת

הבריאה תכנה מהותה ותכליתה

לעולם אל תאמין לאנשים שמדברים רעות על אחרים וטובות עליך.

הברכה לכל מעשה ידיך, ס"ל, ס"ל, ס"ל